

UZASADNIENIE

Postanowieniem z dnia 21 stycznia 2016 r. Sąd Rejonowy w Płocku oddalił wniosek Skarbu Państwa – Naczelnika Urzędu Skarbowego w P. o orzeczenie wobec uczestniczki postępowania A. K. zakazu prowadzenia działalności gospodarczej na własny rachunek oraz pełnienia funkcji członka rady nadzorczej, reprezentanta lub pełnomocnika w spółce handlowej, przedsiębiorstwie państwowym, spółdzielni, fundacji lub stowarzyszeniu na okres pięciu lat (pkt 1), a nadto pozostawił wnioskodawcę i uczestniczkę postępowania przy poniesionych kosztach postępowania związanych z ich udziałem w sprawie (pkt 2).

(postanowienie k. 318, uzasadnienie k. 322 - 328)

Apelację od powyższego postanowienia złożył wnioskodawca, zaskarżył orzeczenie w całości, zarzucając temu orzeczeniu:

1. naruszenie przepisu art. 328 § 2 w zw. z art. 361 i 13 § 2 k.p.c. polegające na braku wskazania w uzasadnieniu skarżonego orzeczenia przyczyn dla których Sąd faktycznie odmówił wiarygodności i mocy dowodowej przedstawionym przez wierzyciela dowodom w zakresie winy i stopnia winy uczestnika (w niezłożeniu w ustawowym terminie wniosku o ogłoszenie upadłości, doprowadzeniu do niewypłacalności lub pogorszeniu sytuacji finansowej przedsiębiorcy), oraz skutków podejmowanych przez uczestnika działań (w szczególności obniżenia wartości ekonomicznej przedsiębiorstwa upadłego i rozmiaru pokrzywdzenia wierzycieli) i ograniczenie się w zakresie tych przesłanek do ogólnikowych stwierdzeń, że okoliczności tych wierzyciel nie wykazał mimo, iż faktycznie we wniosku będącym przedmiotem sprawy została przedstawiona przez wierzyciela zarówno argumentacja jak i dowody w tym zakresie, ponadto Sąd ograniczył się w uzasadnieniu faktycznie do wyjaśnienia przyczyn oddalenia wniosku wnioskodawcy wyłącznie w zakresie art. 373 ust. 1 p.u.n. mimo żądania wnioskodawcy wnoszonego także na podstawie art. 374 p.u.n.;

2. naruszenie art. 233 § 1 k.p.c. przez dowolną a nie swobodną ocenę dowodów w zakresie przedstawionego przez wierzyciela w rozpoznawanym wniosku materiału dowodowego dotyczącego winy i stopnia winy uczestnika, oraz skutków podejmowanych przez niego działań, co mimo wskazania dowodów w tym zakresie doprowadziło do uznania przez sąd tych okoliczności za nieudowodnione naruszenie przepisu art. 244 k.p.c. w związku z art. 13 k.p.c. poprzez faktyczne (mimo zastrzeżenia o uznaniu przedstawionych przez wierzyciela dokumentów za wiarygodny materiał dowodowy i nie kwestionowania ich) odmówienie dokumentom urzędowym przedstawionym przez wierzyciela jako dowody w sprawie, wynikającej z tego przepisu wiarygodności i mocy dowodowej w zakresie ustalenia daty powstania podstaw do ogłoszenia upadłości, momentu powstania opóźnienia w wykonaniu przez uczestnika obowiązku złożenia wniosku o ogłoszenie upadłości, istnienia i stopnia winy uczestnika, oraz skutków podejmowanych przez uczestnika działań i w efekcie uznanie, że wierzyciel nie udowodnił powyższych okoliczności, a mógł je jedynie wykazać dowodem z opinii biegłego;

3. naruszenie przepisu art. 252 k.p.c. w związku z art. 13 k.p.c. i art. 6 k.c. poprzez faktyczne kwestionowanie przez Sąd dokumentów urzędowych wskazanych jako dowody we wniosku wierzyciela w zakresie ustalenia daty powstania podstaw do ogłoszenia upadłości, momentu powstania opóźnienia w wykonaniu przez uczestnika obowiązku złożenia wniosku o ogłoszenie upadłości, istnienia i stopnia winy uczestnika, oraz skutków podejmowanych przez uczestnika działań mimo że ten nie zaprzeczał okolicznościom wynikającym z tych dokumentów i nie przedstawiał dowodów w tym zakresie oraz przyjęcie przez Sąd, że w sprawie powyższe okoliczności mogą być wykazane jedynie dowodem z opinii biegłego;

4. naruszenie przepisu art. 373 ust. 1 pkt 1 p.u.n. poprzez jego błędną wykładnię polegającą na przyjęciu, że ustalenie opóźnienia w wykonaniu wynikającego z tego przepisu obowiązku złożenia wniosku o ogłoszenie upadłości wymaga ustalenia jednej, „początkowej” daty powstania podstaw do ogłoszenia upadłości;

5. naruszenie przepisu art. 373 ust. 1 pkt 1 p.u.n. w związku z art. 12 ust. 1 i art. 11 ust. 1 p.u.n. poprzez jego błędną wykładnię polegającą na przyjęciu, że w sytuacji gdy zobowiązania dłużnika przekraczały 10% jego majątku nie zaszły podstawy do ogłoszenia upadłości;
6. naruszenie przepisu art. 373 ust. 1 pkt 1 p.u.n. poprzez jego niezastosowanie w sytuacji wykazania przez wnioskodawcę przesłanek wynikających z tego przepisu;
7. naruszenie przepisu art. 374 ust. 1 p.u.n. poprzez jego błędną wykładnię polegającą na przyjęciu, że wymaga on wykazania jednej, „początkowej” daty powstania niewypłacalności;
8. naruszenie przepisu art. 374 ust. 1 p.u.n. poprzez jego niezastosowanie w sytuacji gdy Sąd wskazywał na podnoszenie przez wierzyciela przesłanek wynikających z tego przepisu i uznał, że wierzyciel wykazał istnienie stanu niewypłacalności dłużnika;
9. naruszenie przepisu art. 21 ust. 1 p.u.n. w związku z art. 12 ust 1 i 11 ust 1 p.u.n. poprzez jego błędną wykładnię polegającą na przyjęciu, że w sytuacji gdy zobowiązania dłużnika przekraczały 10% jego majątku nie zaszły podstawy do ogłoszenia upadłości.

W oparciu o postawione zarzuty wnioskodawca wniósł o uchylenie zaskarżonego postanowienia w całości i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi Rejonowemu w Płocku na podstawie art. 386 § 4 k.p.c. w związku z art. 13 k.p.c., ewentualnie zmianę zaskarżonego postanowienia w całości i orzeczenie pozbawienia A. K. prawa prowadzenia działalności gospodarczej na własny rachunek oraz pełnienia funkcji członka rady nadzorczej, reprezentanta lub pełnomocnika w spółce handlowej, przedsiębiorstwie państwowym, spółdzielni, fundacji lub stowarzyszeniu na okres pięciu lat na podstawie art. 386 § 1 k.p.c. w związku z art. 13 k.p.c., a ponadto o zasądzenie na rzecz wnoszącego apelację kosztów postępowania według norm przepisanych.

(apelacja k. 331 - 341)

Uczestniczka nie wniosła odpowiedzi na apelację.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Apelacja jest zasadna i skutkuje uchyleniem zaskarżonego postanowienia i przekazaniem sprawy do ponownego rozpoznania i rozstrzygnięcia Sądowi Rejonowemu.

Odnośnie zarzutów postawionych w pkt 1 i 2 petitum apelacji, stwierdzić należy, że są one generalnie zasadne. Sąd Rejonowy wskazując na stronie 3 uzasadnienia zaskarżonego postanowienia, że uznaje zgromadzone w aktach sprawy dokumenty (złożone w całości przez wnioskodawcę) za wiarygodny materiał dowodowy, którego prawdziwość nie była kwestionowana w toku postępowania, faktycznie nie dokonał analizy treści zgromadzonych dokumentów w kontekście przesłanek z art. 373 ust. 2 p.u.n. oraz 374 ust. 1 p.u.n. Sąd I instancji ograniczył się jedynie do ogólnikowego stwierdzenia, że wnioskodawca nie sprostował ciążącemu na nim obowiązkowi udowodnienia wszystkich przesłanek orzeczenia zakazu prowadzenia działalności gospodarczej. U podstaw takiej oceny Sądu Rejonowego legła błędna u zarania teza, że ustalenie opóźnienia w wykonaniu wynikającego z przepisów art. 21 ust. 1 p.u.n. oraz art. 373 ust. 1 pkt 1 p.u.n. obowiązku złożenia wniosku o ogłoszenie upadłości, wymaga ustalenia jednej „początkowej” daty powstania podstaw do ogłoszenia upadłości (zasadny jest zatem również zarzut z pkt 4 petitum apelacji). Podobną uwagę odnieść należy do błędnego założenia przyjętego przez Sąd Rejonowy w kontekście jednej „początkowej” daty powstania niewypłacalności, o której mowa w przepisie art. 374 ust. 1 p.u.n. (zasadny jest zarzut z pkt 7 petitum apelacji).

Tymczasem jak słusznie podnosi się w uzasadnieniu apelacji, z powołaniem się na orzecznictwo Sądu Najwyższego, z faktu, że ustawodawca określił dwutygodniowy termin do wypełnienia obowiązku zgłoszenia wniosku o upadłość nie wynika bowiem, że po bezskutecznym upływie tego terminu wygasa obowiązek zgłoszenia wniosku o upadłość. Jest

oczywiste, że także po upływie tego terminu, w każdym następnym dniu istnienia podstawy do ogłoszenia upadłości, dłużnik ma nadal obowiązek zgłoszenia wniosku. Jeżeli kolejna osoba zobowiązana z mocy ustawy tego nie uczyni w ciągu dwóch tygodni, od dnia, gdy dowiedziała się o istnieniu podstaw ogłoszenia upadłości (...) również sąd może wydać w stosunku do niej orzeczenie, o którym mowa w art. 373 ust. 1 pkt 1 p.u.n. (postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 9 kwietnia 2008 r., V CSK 508/07, Legalis). A zatem jeśli stan kwalifikujący dany podmiot do zgłoszenia wniosku o ogłoszenie jego upadłości utrzymuje się w sposób permanentny, to obowiązek zgłoszenia tego wniosku w terminie wynikającym z art. 21 ust. 1 p.u.n. spoczywa na osobach zarządzających podmiotem w każdym kolejnym dniu istnienia podstawy do ogłoszenia upadłości.

Sąd Rejonowy dysponując załączonymi do wniosku dokumentami dotyczącymi zaległości podatkowych uczestniczki względem wnioskodawcy, w których figurują daty powstania tych zobowiązań (Sąd ustala, że pierwsza zaległość dłużniczki z tytułu podatku dochodowego od osób fizycznych za październik 2005 r. powstała w dniu 21 listopada 2005 r.), a nadto dysponując danymi co do daty powstania zaległości uczestniczki względem drugiego z jej wierzycieli (ZUS O/P.) (Sąd ustala, że pierwsza znana zaległość w tym zakresie powstała w listopadzie 2008 r.), w istocie uchylił się od oceny stanu faktycznego sprawy na gruncie przepisów art. 11 ust. 1 p.u.n., art. 12 ust. 1 p.u.n. oraz 21 ust. 1 p.u.n., co do tego kiedy dłużniczka stała się niewypłacalna (sam stan niewypłacalności Sąd Rejonowy zdaje się uznawać za niewątpliwy) i kiedy powstał obowiązek złożenia wniosku o ogłoszenie jej upadłości (w tym kontekście jako częściowo zasadne w wymiarze braku analizy stanu faktycznego sprawy na gruncie regulacji z art. 11 ust. 1, 12 ust. 1 i 21 ust. 1 p.u.n. stają się zarzuty z pkt 5 i 9 petitum apelacji).

Sąd Rejonowy stwierdził również, że dla ustalenia daty niewypłacalności uczestniczki konieczne jest przeprowadzenie dowodu z opinii biegłego z zakresu księgowości celem analizy dokumentacji księgowej dłużnika (struktury wymagalnych zobowiązań). Wniosku tego nie sposób podzielić. Dowód z opinii biegłego może być dla sądu dowodem pomocnym dla ustalenia kondycji finansowej podmiotu gospodarczego, ale nie jest dowodem jedynym w tym zakresie (prawdziwość dokumentów złożonych przez wnioskodawcę nie została podważona przez uczestniczkę) i w żadnym razie nie może zastępować oceny sądu dokonywanej na gruncie przywołanych przepisów art. 11 ust. 1, 12 ust. 1 i 21 ust. 1 p.u.n. (zarzut z pkt 3 petitum apelacji)

Sąd I instancji uznając za wiarygodny cały zebrany w sprawie materiał dowodowy (dokumenty złożone przez wnioskodawcę), a następnie stwierdzając, że wnioskodawca nie udowodnił wszystkich koniecznych przesłanek orzeczenia zakazu prowadzenia działalności gospodarczej naruszył tak przepis art. 328 § 2 k.p.c. (poprzez brak wskazania dlaczego w istocie dokumentom tym odmówił wiarygodności i mocy dowodowej) jaki i przepis art. 233 § 1 k.p.c. (zasada swobodnej oceny dowodów).

Sąd Rejonowy uznając błędnie, że nie wykazano „początkowej” daty powstania podstaw do ogłoszenia upadłości, nie przeszedł do kolejnego etapu oceny, analizy złożonych przez wnioskodawcę dowodów w postaci dokumentów w wymiarze przesłanek z art. 373 ust. 2 p.u.n. (stopień winy dłużnika, skutki podejmowanych działań dla obniżenia wartości ekonomicznej przedsiębiorstwa dłużnika, rozmiar pokrzywdzenia wierzycieli) oraz z art. 374 ust. 1 p.u.n. (celowość działania lub rażące niedbalstwo). Sąd I instancji, jak już zaznaczono, poprzestał na ogólnikowym stwierdzeniu, że wnioskodawca nie udowodnił wszystkich koniecznych przesłanek orzeczenia zakazu prowadzenia działalności gospodarczej.

W tym znaczeniu nie rozpoznano istoty sprawy, co powoduje konieczność uchylecia zaskarżonego orzeczenia i przekazania sprawy do ponownego rozpoznania i rozstrzygnięcia Sądowi Rejonowemu z pozostawieniem temu Sądowi rozstrzygnięcia o kosztach postępowania apelacyjnego (art. 386 § 4 i art. 108 § 2 w zw. z art. 13 § 2 k.p.c.).

Ocena zarzutów z pkt 6 i 8 petitum apelacji jest w chwili obecnej bezprzedmiotowa bowiem dopiero analiza wszystkich przesłanek wskazanych w przepisach art. 373 ust. 1 pkt 1, ust. 2 oraz 374 ust. 1 może dać odpowiedź na pytanie czy przepisy te znajdowały w sprawie zastosowanie.

Przy ponownym rozpoznaniu sprawy Sąd Rejonowy weźmie pod uwagę wszystkie podniesione powyżej uwagi. W pierwszej kolejności ustali pierwszą niewątpliwą datę zaistnienia przesłanek z art. 11 ust. 1 oraz 12 ust. 1 p.u.n.,

mając przy tym na względzie, że zgodnie z utrwalonym w orzecznictwie sądów powszechnych oraz Sądu Najwyższego poglądem ogłoszenie upadłości w oparciu o wskazane przepisy może nastąpić tylko wówczas, gdy istnieje co najmniej dwóch wierzycieli podmiotu gospodarczego, którego dotyczy wniosek (uchwała Sądu Najwyższego z dnia 27 maja 1993 r., III CZP 61/93, teza III, Legalis). Mając ustaloną tę datę Sąd oceni następnie jaki termin był właściwy do zgłoszenia wniosku o ogłoszenie upadłości uczestniczki w kontekście regulacji z art. 21 ust. 1 p.u.n. Po dokonaniu takiej analizy konieczne stanie się pochylenie się nad zagadnieniem przesłanek z art. 373 ust. 2 p.u.n. (stopień winy dłużnika, skutki podejmowanych działań dla obniżenia wartości ekonomicznej przedsiębiorstwa dłużnika, rozmiar pokrzywdzenia wierzycieli) oraz z art. 374 ust. 1 p.u.n. (czy niewypłacalność dłużnika jest wynikiem celowego działania lub rażącego niedbalstwa).